

**ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ ВИТВОРАМИ
МИСТЕЦТВА ТА АНТИКВАРІАТОМ**

Посохов Ігор Михайлович,

д.э.н., професор

Якімова Діана

студентка

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

м. Харків, Україна

Анотація: проаналізовано особливості розвитку міжнародної торгівлі витворами мистецтва та антикваріатом, визначити основні тенденції розвитку міжнародної торгівлі творами мистецтва та антикваріатом.

Ключові слова: міжнародна торгівля, міжнародний ринок предметів мистецтва та антикваріату, транснаціональні компанії, експорт, імпорт.

Вступ. Міжнародний ринок мистецтва та антикваріату є одним із помітних компонентів міжнародної ринкової системи. Арт-ринок став не стільки проявом любові до прекрасного, скільки точкою застосування фінансового важеля для професійних інвесторів. Експерти навіть обговорюють надійність міжнародних інвестицій у мистецтво, порівнюючи його з нерухомістю чи цінними паперами [1, 2, 3, 4, 5, 6]. Міжнародна торгівля предметами мистецтва та антикваріатом позитивно впливає на інші галузі економіки. Насамперед, хочемо виділити страхування та транспорт, без яких неможливо гарантувати транспортування та зберігання творів мистецтва. Проведення ярмарків мистецтва та антикваріату сприяє розвитку туризму. Приплив великої кількості заможних відвідувачів позитивно впливає на міську економіку, інфраструктуру та країну в цілому. Крім того, не можна ігнорувати додаткові податкові надходження (наприклад, податок на предмети розкоші) Актуальність обраної теми дослідження не викликає сумнівів [7, 8, 9, 10, 11].

Мета роботи. Проаналізувати особливості розвитку міжнародної торгівлі витворами мистецтва та антикваріатом. Для досягнення цієї мети були поставлені такі завдання: проаналізувати стан міжнародного ринку творів мистецтва та антикваріату, визначити основні тенденції розвитку міжнародної торгівлі творами мистецтва та антикваріатом.

Матеріали та методи. Під час дослідження були використані економічні та статистичні методи дослідження.

Результати та обговорення. У ході вивчення основних тенденцій міжнародної торгівлі творами мистецтва та антикваріатом визначено особливості розвитку цього ринку. Таким чином, можна виділити наступне:

1. Створена система міжнародних ярмарків.
2. Покупцями є громадяни та організації з різних країн, які здійснюють систематичні та торгові операції за кордоном.
3. Пам'ятники, придбані в одній державі, часто не вивозяться з однієї держави, а належать громадянам або організаціям іншої держави.
4. Торгова система представляє мистецтво кожної країни та історичного періоду. Деякі компанії спеціалізуються на продажу витворів іноземного мистецтва, а інші регулярно проводять сесії, присвячені мистецтву того чи іншого міста.
5. Покупки визначаються не стільки естетичними уподобаннями, скільки інвестиційними цілями.
6. У світі фактично існує єдина система ціноутворення на твори мистецтва та антикваріат, яка має певні особливості в різних країнах.
7. Правила комерційних операцій визначаються нормами міжнародного приватного права, правилами міжнародної торгівлі, корпоративними правилами транснаціональних компаній.

Міжнародна інфраструктура арт-ринку структурована, що не позбавляє її динамізму. На міжнародну торгівлю творами мистецтва припадає дуже незначна частка світової торгівлі. Спостерігається тенденція до зростання частки експорту та імпорту творів мистецтва та антикваріату. Причиною

збільшення частки експорту та імпорту творів мистецтва можна пояснити зростання на них цін.

Імпорт творів мистецтва та антикваріату у червні – жовтні 2021 р. згідно з базою даних офіційної митної статистики [12] становив 26,57 млн. USD за вартістю, при обсязі вантажоперевезень 147,88 тонн. Порівняно з червнем – жовтнем 2020 р. зафіксовано зростання імпорту на 359% у вартісному вираженні, зі збільшенням на 18% маси перевезеного товару. Швейцарія, Великобританія, Австрія, Франція та Фінляндія виступили найбільшими постачальниками творів мистецтва та антикваріату до України в червні – жовтні 2021 р. Швейцарія як лідер списку ввезла творів мистецтва та антикваріату на суму 21,25 млн. USD, збільшивши по відношенню до червня 2020 р. вартісний обсяг імпорту на 21 %. Великобританія поставила товар вартістю 1,27 млн. USD, зростання постачання склало 43%. З Австрії було імпортовано творів мистецтва та антикваріату на 936,52 тис. USD, збільшення вартісного обсягу на 389%. Імпорт із Франції досяг позначки 800,45 тис. USD, імпорт цього товару з Фінляндії зріс до 494,26 тис. USD. Найбільшу частину експорту творів мистецтва займають картини, малюнки та пастель, повністю виготовлені вручну (в середньому за 3 роки – 63,8%). Найменшу частку становлять оригінали гравюр, гравюр та літографій (у середньому за 3 роки – 2,1%), поштові марки чи марки державного податку (у середньому за 3 роки – 0,8%). Таким чином склалася товарна структура імпорту. Пимому вагу імпорту творів мистецтва складають картини, малюнки, виготовлені повністю вручну (в середньому за 3 роки – 62,5%). Найменшу частку становлять оригінали гравюр, гравюр та літографій (в середньому за 3 роки – 1,9%), поштові марки чи марки державного податку (у середньому за 3 роки – 0,7%) [12]. Географічна структура міжнародної торгівлі – це розподіл торговельних потоків між окремими країнами та їх групами, що виділяються як за територіальною, так і за організаційною ознакою.

Аналіз географічної структури експорту показав, що США (32%) та Великобританія (28%) посідають провідні позиції у світовому експорті творів

мистецтва. Франція також увійшла в трійку лідерів (9%), а Канада (1%) увійшла в десятку найбільших експортерів мистецтва, предметів колекціонування та антикваріату. США (38%) та Великобританія (24%) також займають провідні позиції в глобальному імпорті творів мистецтва. Якщо порівняти географічну структуру експорту та імпорту, то виявимо, що Сполучені Штати є більшою мірою імпортером творів мистецтва, тоді як Великобританія, з іншого боку, є більшою мірою експортером творів мистецтва. Швейцарія також увійшла в трійку лідерів (9%), а Сінгапур (1%) – у десятку країн з імпорту творів мистецтва та антикваріату. Слід зазначити, що в усіх країнах спостерігається зростання товарообігу зовнішньої торгівлі творами мистецтва, крім Великобританії та Німеччини.

Висновки. Міжнародна торгівля витворами мистецтва, предметами колекціонування та антикваріатом становить невелику частину світової торгівлі, з певним позитивним впливом на інші сфери діяльності. Спостерігається позитивна тенденція до зростання частки експорту та імпорту творів мистецтва та антикваріату; причиною цього може бути підвищення їх ціни. Картини, малюнки та пастель, виготовлені повністю вручну, мають велику перевагу в міжнародній торгівлі мистецтвом. Географічно провідні позиції у світовому експорті творів мистецтва посідають США, Великобританія та Франція, а за їх світовим імпортом США, Великобританія та Швейцарія.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – 450 с.
2. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 1 / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2018. – 606 с.
3. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 2, т. 1 / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол.: І. М. Посохов [та ін.] ; Нац.

техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І. С., 2019. – 762 с.

4. Міжнародні економічні відносини: бакалаврський курс : навч. посібник. Ч. 2, т. 2 / С.І. Архієреєв [та ін.] ; ред. кол.: І.М. Посохов [та ін.] ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : Іванченко І.С., 2020. – 702 с.

5. Посохов І. М. Дослідження переваг, недоліків та проблем інноваційного розвитку сучасних корпорацій / І. М. Посохов // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва : зб. наук. пр. – Харків : ХНАДУ, 2015. – № 4 (11). – С. 126-132.

6. Посохов І. М. Удосконалення нормативної бази фінансово-економічних показників для аналізу ризиків корпоративної діяльності / І. М. Посохов // Економічний часопис ХХІ. – 2013. – № 7-8 (1). – С. 46-49.

7. Посохов І. М. Факторний аналіз фінансового стану корпорацій / І. М. Посохов // Культура народів Причорномор'я. – 2013. – № 262. – С. 78-82.

8. Посохов І. М. Аналіз існуючих підходів до класифікації ризиків / І. М. Посохов // Вісник економіки транспорту і промисловості = The bulletin of transport and industry economics : зб. наук.-практ. ст. – Харків : УкрДУЗТ, 2012. – № 39. – С. 67-76.

9. Посохов І. М. Аналіз існуючих підходів до класифікації ризиків / І. М. Посохов // Вісник економіки транспорту і промисловості = The bulletin of transport and industry economics : зб. наук.-практ. ст. – Харків : УкрДУЗТ, 2012. – № 39. – С. 67-76.

10. Посохов І. М. Управління ризиками у підприємстві : навч. посібник / І. М. Посохов; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". – Харків : НТУ "ХП", 2015. – 220 с.

11. Посохов І. М. Дослідження існуючих наукових підходів до визначення категорій "ризик", "управління" та "управління ризиками" / І. М. Посохов, Ю. В. Жадан // Бізнес Інформ. – 2015. – № 12. – С. 26-31.

12. Державна митна служба України [Електроний ресурс]. Режим доступу: <https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/>